

Särskilda rekommendationer

”Checklista”

-teoretiska och praktiska kunskapsmål inom specialiteten ögonsjukdomar
-ny version med ögonläkarföreningens kurser inlagda

ST-läkare:

Handledare:

Preliminär tidpunkt för uppnådd specialistkompetens:

Delmål eller delar av delmål som täcks av de olika kurserna	
Kursnamn	Delmål/delar av delmål
Neuro	1, 2, 9, 10, 11
Diabetes	2, 6, 7, 11
Retina	2, 6, 7, 11, 12
Praktisk optik	1, 2, 4, 8, 12
Lins/refraktiv	1, 2, 4, 7, 8, 12
Kornea	2, 3, 4, 11
Glaukom	2, 9, 12
Barn	2, 3, 6, 8, 10, 11, 12
Uvea	2, 5, 11
Plastik/onk/orb	3, 4, 6, 7, 8, 10, 11

De praktiska kunskapsmålen går inte alltid att få in under en specifik kurs utan är sådant ST-läkaren måste lära sig praktiskt under sin tjänstgöring.

1	Optik och refraktionering	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Ingående kunskap om	Synkrav för olika typer av körkort	Neuro		
Kunskap om	Principerna för optik och refraktionering	Optik		
	Olika typer av glas (exempelvis monofokala, bifokala, progressiva)	Optik		
	Praktiska kunskapsmål			
Behärska	Subjektiv refraktionering			
	Mätning av refraktion med autorefraktometer	Optik		
	Glasförskrivning till vuxna	Optik		
	Manuell och automatiserad keratometri	Optik		
Initialt handlägga	och diagnostisera aniseikoni	Lins/refraktiv		
2	Undersökningsmetoder inom oftalmologin	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Ingående kunskap om	Tolkning av ögonbottenbilder	Retina		
	Tolkning av manuell perimetri	Glaukom		
	Tolkning av datoriserad perimetri	Glaukom		
Kunskap om	Pachymetri	Kornea och glaukom		
	Fotografering av ögonbotten	Retina		
	Metoder för avancerad avbildning av fundus (exempelvis OCT, HRT)	Retina, glaukom, optik		
	Tolkning av fluoresceinangiografi	Retina, diabetes		
	Tolkning av Lees skärm	Neuro och barn		
	Minst en alternativ metod för mätning av ögontryck	Glaukom		
	Undersökning av synfält med manuell perimeter	Glaukom		
	Minst en typ av biometri	Lins/ref, optik		
Kännedom om	Corneal topografi/tomografi	Kornea, optik		
	Pupillometri	Lins/ref		
	Aberrometri	Lins/ref, optik		

	Fotografering av corneas endotel	Kornea, optik		
	Tolkning av ICG-angiografi	Diabetes, retina, uvea		
	Elektrofysiologi, EOG, mörkeradaptation och VEP	Retina		
	Praktiska kunskapsmål			
Behärska	Basal ögonundersökning			
	Direkt och indirekt oftalmoskopi (monoculär)	Optik		
	Fundusundersökning med handhållen lins (exempelvis Volk)	Optik		
	Fundusundersökning med kontaktglas	Optik		
	Applanationstonometri med Goldmanntonometer			
	Gonioskopi	Glaukom		
	Ultraljudsundersökning av ögat med B-scan	Retina		
	Undersökning av synfält med datoriserad perimeter	Glaukom		
	Färgsinnesprövning med pseudoisokromatiska tavlor	Retina		
	Amslers nät	Retina		
	Exoftalmometri (exempelvis Hertel)	Neuro		
3	Ögats yttre delar, adnexa och orbita (ögonlock, ögonmuskler, tårvägar, tårkörtel och orbita)	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Ingående kunskap om	Diagnostik av felställningar i ögonlocken, som ex ektropion, entropion och ptos hos vuxna	Plastik/onk/orb		
	Diagnostik av benigna och maligna ögonlockstumörer	Plastik/onk/orb		
	Diagnostik av sjukdomar i tårvägarna	Plastik/onk/orb		
	Diagnostik av trichiasis	Plastik/onk/orb		
	Diagnostik och handläggning av inflammationer i ögonlocken, ex chalazion, blefarit	Plastik/onk/orb		
	Indikation och utförande av suturtarsorafi	Plastik/onk/orb		
Kunskap om	Indikation och utförande av kantotomi och kantolys	Plastik/onk/orb		
	Ögonlockens anatomi och funktion	Plastik/onk/orb		

	Tårvägarnas anatomi	Plastik/onk/orb och barn		
	Ögonmusklernas och orbitas anatomi	Plastik/onk/orb och barn		
	Indikationer och tekniker för tårvägskirurgi	Plastik/onk/orb		
	Diagnostik, utredning och differentialdiagnostik av processer i orbita inkl endokrin oftalmopati	Plastik/onk/orb		
	Diagnostik och handläggning av medfödda felställningar i ögonlocken hos barn	Plastik/onk/orb		
Kännedom om	Metoder för kirurgisk reparation av tårvägsskada	Plastik/onk/orb		
	Indikation och utförande av stocksuturer	Plastik/onk/orb		
	Praktiska kunskapsmål			
Behärska	Ögonlocksstatus	Plastik/onk/orb		
	Tårvägsstatus	Plastik/onk/orb		
	Orbitastatus	Plastik/onk/orb		
	Handläggning av mindre ögonlocksskada (ej inkluderande tårvägar)	Plastik/onk/orb		
	Biopsitagning av hudtumör	Plastik/onk/orb		
Initialt handlägga	Felställningar i ögonlocken, som ex ektropion, entropion, ptos hos vuxna	Plastik/onk/orb		
	Benigna och maligna ögonlockstumörer	Plastik/onk/orb		
	Sjukdomar i tårvägarna	Plastik/onk/orb		
	Trichiasis	Plastik/onk/orb		
	Orbitatrauma	Plastik/onk/orb		
	Processer i orbita inkl endokrin oftalmopati			
	Skador i ögonlock och tårvägar, slutna respektive öppna bulbskada	Plastik/onk/orb och retina (bulbskada)		
Ha närvarat vid	Evisceration och/eller enukleation			
	Ektropionoperation			
	Entropionoperation			
	Chalazionoperation			
	Ögonlocksskada			
	Excision av ögonlockstumör			

4	Ögats främre segment (konjunktiva, cornea, sklera och lins)	Kurs	Egen notering	Sign
Teoretiska kunskapsmål				
Ingående kunskap om	Indikationer för kataraktkirurgi	Lins/ref		
	Postoperativ bedömning och handläggning av patienter som genomgått kataraktkirurgi.	Lins/ref		
	Diagnostik och handläggning av efterstarr (PCO)	Lins/ref		
	Diagnostik, differentialdiagnostik och handläggning av infektiösa keratiter	Kornea		
	Handläggning av recidiverande cornealerosion	Kornea		
	Primär bedömning och diagnostik av slutet respektive öppen bulbskada	Retina och kornea		
	Diagnostik av torra ögon	Kornea		
Kunskap om	Tekniker för kataraktkirurgi	Lins/ref		
	Principer för bestämning av IOL-styrka	Lins/ref, optik		
	Komplikationer till kataraktkirurgi och deras Handläggning	Lins/ref		
	Olika typer av katarakt och deras etiologi	Lins/ref		
	Corneas anatomi, histologi och fysiologi	Kornea		
	Degenerationer och dystrofier i cornea, (exempelvis Fuchs endoteliala dystrofi, keratoconus)	Kornea		
	Pteryguim	Kornea		
	Kunskap om handläggning av immunologiska förändringar i cornea och sklera	Kornea		
	Diagnostik och behandling av benigna och maligna Tumörer	Plastik/onk/orb		
	Kunskap om olika typer av lokalanestesi av ögat	Lins/ref		
Kännedom om	Linsens embryologi, anatomi, histologi och åldrande	Lins/ref		
	Olika typer av kontaktlinser – medicinska och övriga Indikationer	Kornea, optik		
	Tekniker för corneatransplantation	Kornea		

	Postoperativ bedömning och handläggning av patienter som genomgått ingrepp i cornea	Kornea		
	Tekniker för refraktiv kirurgi	Lins/ref		
	Corneala stamceller och corneal sårläkning	Kornea		
	Indikationer och principer för transplantation av Amnionhinna	Kornea		
	Praktiska kunskapsmål			
Behärska	YAG-kapsulotomi	Lins/refr		
	Inläggning och avlägsnande av bandagekontaktlins	Kornea		
	Odling och virusisolering från konjunktiva och cornea			
	Avlägsnande av konjunktivala och corneala främmande kroppar			
Självständigt handlägga	Avlägsnande av stygn från öga/ögonlock			
Initialt handlägga	Okulära skador	Retina och kornea		
Ha närvarit vid	Reparation av corneoskleral penetration eller liknande Ingrepp			
	Kataraktkirurgi			
5	Uvea	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Ingående kunskap om	Utredning och behandling av akut och kronisk uveit	Uvea		
	Komplikationer av uveiter	Uvea		
Kunskap om	Uveas och scleras anatomi, fysiologi och immunologi	Uvea		
	Etiologi, klassifikation och systemassocierade scleriter och uveiter	Uvea/kornea (skleriter)		
	Utredning och behandling av uveit hos barn	Uvea och barn		
	Utredning och behandling av, och komplikationer till Sclerit	Uvea		
	Subkonjunktivala och/eller subtenonala Kortisoninjektioner	Uvea		
	Praktiska kunskapsmål			
Behärska	Undersökning av främre kammaren, iris, glaskroppen, pars plana, retina och retinala kärl			

6	Näthinnans medicinska sjukdomar	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Ingående kunskap om	Diagnostik, uppföljning och handläggning av DRP	Diabetes		
	Teorin kring laserbehandling av DRP	Diabetes		
	Retinala vaskulära ocklusioner	Retina		
	Fuktig/torr AMD samt andra makulaförändringar	Retina		
	Hyalosis, Synchysis scintillans	Retina		
	Koroidala naevus	Plastik/onk/orb		
	Tumörer i bakre segmentet	Plastik/onk/orb		
Kunskap om	Tolkning av U-ljud (A- och B-scan)	Retina och plastik/onk/orb		
	Tolkning av OCT	Retina		
Kännedom om	Näthinnans embryologi, anatomi, histologi och Funktion	Retina		
	Korioideas anatomi och fysiologi	Retina		
	Hereditära retinala degenerationer	Retina och barn		
	ERG/mfERG/EOG/VEP	Retina		
	Praktiska kunskapsmål			
Behärska	Ultraljud (B-scan)	Plastik/onk/orb och retina		
	Panretinal scatterbehandling	Diabetes		
Självständigt handlägga	Retinopati vid diabetes mellitus och hypertension	Diabetes		
	Retinala vaskulära ocklusioner	Retina		
	Atrofisk (torr) AMD	Retina		
Initialt handlägga	Maculaödem vid diabetes mellitus	Diabetes		
	Exsudativ (våt) AMD	Retina		
7	Näthinnans och glaskroppens kirurgiska sjukdomar	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			

Ingående kunskap om	Orsaker till glaskroppsblödning	Retina		
	Diagnostik av retinalruptur	Retina		
	Tumörer i bakre segmentet	Plastik/onk/orb		
Kunskap om	Etiologi och klinisk bild hos olika Glaskroppsgrumlingar	Retina		
	Olika typer av retinalkirurgi	Retina		
	Indikationer för diabeteskirurgi	Diabetes		
	Kirurgiska maculasjukdomar	Retina		
	Indikationer för intravitreal injektioner	Retina		
	Olika typer av glaskroppskirurgi	Retina		
	Postoperativ uppföljning av kirurgi i bakre segmentet	Retina		
	Kännedom om	Glaskroppens embryologi, anatomi, histologi och fysiologi och åldrande	Retina	
Teorin kring intravitreal injektioner vid retinala Sjukdomar		Retina		
	Praktiska kunskapsmål			
Behärska	Fotokoagulation av retinala hål och rupturer	Retina		
Initialt handlägga	Perifera retinala degenerationer	Retina		
	Provtagning från och injektion av antibiotika i Glaskroppsrummet	Lins/ref		
	Bulbruptur/intraokulär främmande kropp	Retina		
	Bakteriell endoftalmit	Lins/ref		
	Penetrerande ögontrauma	Retina		
	Perforerande ögontrauma	Retina		
	Näthinneavlossning	Retina		
Ha närvarit vid	Amotiooperation och vitrektomi			
	Intravitreal injektionsbehandling			
8	Synsinnets utveckling/barnoftalmologi	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Ingående kunskap om	Syn- och refraktionsutveckling hos barn	Barn		
	Handläggning av olika typer av brytningsfel hos barn	Barn		

	Orsaker till synnedsättning hos barn	Barn		
	Amblyopi	Barn		
	Latent och manifest strabism	Barn		
	Pseudostrabism	Barn		
Kunskap om	Diagnostik och handläggning av ptos	Plastik/onk/orb och barn		
	Principer för handläggning av ROP	Barn		
	Principer för handläggning av retinoblastom	Plastik/onk/orb		
	Diagnostik och principer för handläggning av katarakt och glaukom hos barn	Lins/ref och barn		
	De vanligaste kongenitala anomalierna som påverkar Synen	Barn		
	Praktiska kunskapsmål			
Behärska	Visusprovning på barn	Barn		
	Skiaskopi	Barn		
	Glasögonförskrivning till barn	Barn		
	Undersökning av binokulärseendet, ögonens ställning, rörelser och cover test	Barn		
	Klinisk utvärdering av patient med strabism	Barn		
	Bedömning av ögonbottenreflex hos spädbarn	Barn		
	Indirekt oftalmoskopi på barn	Barn		
Självständigt handlägga	Bedömning av ackommodationsförmågan	Barn		
Ha närvarit vid	Tårvägsingrepp (exempelvis sondering av små barn)			
	Strabismkirurgi			
9	Glaukom	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Ingående kunskap om	Klassifikation och genes till de olika typerna av Glaukom	Glaukom		
	Principer för olika typer av synfältsundersökningar	Glaukom och neuro		

Kunskap om	Sambandet mellan pachymetri och IOP	Glaukom		
	Teorin kring trycksänkande behandling (farmakologisk, laser och kirurgisk)	Glaukom		
Kännedom om	Anatomi och teori om kammarvätskans produktion och avflöde	Glaukom		
	Sambanden mellan synnervsskada / nervfiberlagerdefekt och synfältpåverkan	Glaukom och neuro		
	OCT/HRT av papillen	Glaukom		
Praktiska kunskapsmål				
Behärska	Bedömning av kammarvinkel med gonioskopilins	Glaukom		
	Bedömning av nervfiberlager och synnerv vid Glaukom	Glaukom		
	Tolkning av olika glaukomatösa synfältsdefekter	Glaukom		
	Lasertrabekuloplastik	Glaukom		
	YAG-laseriridotomi	Glaukom		
Självständigt handlägga	Kroniskt öppenvinkelglaukom	Glaukom		
	Akut glaukom	Glaukom		
Initialt handlägga	Sekundära glaukom	Glaukom		
10	Neurooftalmologi	Kurs	Egen notering	Sign
Teoretiska kunskapsmål				
Ingående kunskap om	Papillödem och dess bakomliggande orsaker	Neuro		
	Tolkning av neurologiska synfältsdefekter	Neuro		
Kunskap om	Olika pupillrubbingar	Neuro		
	Enkel/multipel ögonmuskelpares	Neuro		
	Nystagmus	Neuro		
	Anatomi och funktion synbanorna och synsinnet samt nervförsörjning av ögonmuskler/ögonlock	Neuro		
Kännedom om	Olika färgsinnestester (kvalitativa och kvantitativa) samt förstå färgsinnesdefekter	Neuro		
Praktiska kunskapsmål				
Behärska	Bedömning av pupillreflexer	Neuro		

	Enkla synfältstest (enkelt och dubbelt konfrontationstest, färgmättnadstest)	Neuro		
	Neurooftalmologiskt status bedside	Neuro		
Självständigt handlägga	Arteritisk/icke-arteritisk AION	Neuro		
	Papillödem sekundärt till intrakraniell tryckstegring	Neuro		
	Optikusneurit	Neuro		
	Ögonmuskelpareser	Neuro och barn		
	Pseudotumor cerebri	Neuro		
	Idiopatisk orbital inflammation	Plastik/onk/orb		
Initialt handlägga	Pupillrubbing	Neuro		
	Ptos	Neuro och barn		
	Nystagmus	Neuro och barn		
	Exoftalmus	Plastik/onk/orb		
	Diplopi	Neuro och barn		
11	Ögonsjukdomar associerade med andra sjukdomstillstånd	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Kännedom om inom området Barn	Albinism, Fetalt alkohol syndrom, Juvenil idiopatisk artrit, Metabola sjukdomar, Prematurt födda, Shaken baby syndrome, Relevanta syndrom av genetisk orsak (exempelvis Downs, Marfans)	Barn		
Kännedom om inom området Hud	Atopiskt och seborroiskt eksem, Rosascea	Kornea		
Kännedom om inom området Infektion	HIV, Borrelia, Herpesgruppens virus , Klamydia och andra bakteriella infektioner, Rubella, Svampinfektioner, Syfilis, Toxoplasmos, Toxocara, Tuberkulos	Uvea		
Kännedom om inom området Invärtesmedicin	Allergi, Atheroskleros, Diabetes, Graves' sjukdom, Hyperkolesterolemi, Hypertoni, Inflammatoriska tarmsjukdomar, Koagulationsrubbingar, Maligna blodsjukdomar, Sarkoidos	Diabetes, plastik/onk/orb, uvea, retina		

Kännedom om inom området Neurologi	Duanes och Möbius' syndrom, Facialis pares, Horners syndrom, Huvudvärk, Intrakraniella processer som påverkar synbanorna, Marcus-Gunns syndrom, Multipel skleros, Myastenia gravis, Progressiv extern oftalmopati	Neuro och barn		
Kännedom om inom området Reumatologi	Mb Bechterew, Mb Behcet, Jättecellsarterit, Reiters syndrom, Reumatoid artrit, Sjögrens syndrom, Stevens Johnsons syndrom, Systemisk lupus erytematosus, Wegerners granulomatos	Uvea och kornea		
12	Synrehabilitering	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Kunskap om	Det blinda barnets utveckling och hjälpbehov	Barn		
	Hjälpmedel vid AMD	Retina		
Kännedom om	Hjälpmedel vid olika synfältsdefekter (exempelvis glaukom, RP, stroke, hjärntumör)	Glaukom		
	Punktskrift och datasystem med tal och punkt			
	Praktiska kunskapsmål			
Behärska	Indikationer för kontakt med synpedagog, optiker eller kurator på en syncentral	Optik		
	Indikationer för medicinska kontaktlinser	Lins/ref, optik		
	Indikationer för synhjälpmedel			
13, 14, 15	Kommunikativ kompetens	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Förmåga till	God kommunikation med patient och anhöriga			
	Empatiskt bemötande av patient, t.ex. vid information om icke behandlingsbar åkomma			
	Effektivt, men ändå adekvat och noggrant Anamnestagande			
	Pedagogisk muntlig framställan (t.ex. internutbildning)			
Kunna skriva	Adekvata remisser och remissvar			
	Adekvata intyg (t.ex. synintyg, sjukintyg) och utlåtanden till olika instanser			

16, 17, 18	Ledarskapskompetens	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Kunskap om	Hur man handleder t.ex. yngre kolleger och andra Medarbetare			
Kännedom om	Förändrings-, prioriterings- och förbättringsinriktad Verksamhetsutveckling			
	Hälso- och sjukvårdens organisation och regelverk			
	Praktiska kunskapsmål			
	Genomgången kurs i ledarskap			
19, 20	Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete	Kurs	Egen notering	Sign
	Teoretiska kunskapsmål			
Ingående kunskap om	Vetenskapligt syn- och förhållningssätt i det dagliga arbetet			
	Användandet av kvalitetsregister i vården			
Kunskap om	Att kritiskt granska och utvärdera den egna verksamheten			
Kännedom om	Hälsoaspekter och prevention gällande synhotande ögonsjukdomar och skador (t.ex. prevention av ögonskador i arbete och fritid, folkhälsoaspekter på kontaktlinsanvändning och kosmetisk kirurgi)			
	Praktiska kunskapsmål			
Utföra	Forskningsarbete under handledning (vetenskaplig artikel eller motsvarande)			
	Kvalitetsarbete under handledning (PM, vårdprogram)			